

WOJEWODA OPOLSKI

Opole, 25 września 2023 r.

ZPS.I.431.23.2023.AK

**Pani
Dorota Kaźmierz-Piwowarczyk
Kierownik Gminnego
Ośrodka Pomocy Społecznej
ul. Pawłowicka 1
47-208 Reńska Wieś**

Wystąpienie pokontrolne

W okresie od 13.07.2023 r. do 21.07.2023 r. przeprowadzono, w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Reńskiej Wsi¹ kontrolę kompleksową w zakresie realizacji zadań gminy wynikających z ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej² i zgodności zatrudnienia pracowników jednostki z wymaganymi kwalifikacjami. Szczegółowe ustalenia kontroli zostały przedstawione w protokole.

W wyniku kontroli **pozytywnie z nieprawidłowościami** ocenia się działalność Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Reńskiej Wsi, w kontrolowanym zakresie.

Ustalono, że w okresie objętym kontrolą Ośrodek nie realizował:

- 1) w ramach realizacji zadań własnych gminy, określonych w art. 17 ustawy, zadań pn.:
 - przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego;
 - przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych w formie biletu kredytowanego;
 - przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków na świadczenia zdrowotne osobom bezdomnym oraz innym osobom niemającym dochodu i możliwości uzyskania świadczeń na podstawie przepisów o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych;
 - opłacanie składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe za osobę, która zrezygnuje z zatrudnienia w związku z koniecznością sprawowania

¹ Zwany dalej: Ośrodkiem

² Zwana dalej: ustawą

- bezpośredniej, osobistej opieki nad długotrwale lub ciężko chorym członkiem rodziny oraz wspólnie niezamieszkującymi matką, ojcem lub rodzeństwem;
- sprawienie pogrzebu, w tym osobom bezdomnym;
 - prowadzenie i zapewnienie miejsc w mieszkaniach chronionych;
 - przyznawanie i wypłacanie zasiłków specjalnych celowych;
 - przyznawanie i wypłacanie pomocy na ekonomiczne usamodzielnienie w formie zasiłków, pożyczek oraz pomocy w naturze;
- 2) w ramach zadań z zakresu administracji rządowej realizowanych przez gminę, na podstawie art. 18 ustawy, zadań pn.:
- przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków związanych z klęską żywiołową lub ekologiczną;
 - przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych, udzielanie schronienia, posiłku oraz niezbędnego ubrania cudzoziemcom i osobom, o których mowa w art. 5a;
 - przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych, a także udzielanie schronienia oraz zapewnianie posiłku i niezbędnego ubrania cudzoziemcom, którym udzielono zgody na pobyt ze względów humanitarnych lub zgody na pobyt tolerowany na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej;
 - wypłacanie wynagrodzenia za sprawowanie opieki;
- z uwagi na brak potrzeb.

Odnosząc się do zadań realizowanych - **pozytywnie oceniono działalność Ośrodka w zakresie:**

- a) zapewnienia przez Ośrodek swobodnego dostępu do usług jednostki, w szczególności osobom z niepełnosprawnościami, zgodnie z ustawą o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami;
- b) posiadania warunków lokalowych do przeprowadzania z klientami jednostki rozmów gwarantujących intymność, a także ochronę ich danych osobowych, w tym danych wrażliwych;
- c) postanowień statutu Ośrodka w części dotyczącej zakresu jego działalności;
- d) postanowień regulaminu organizacyjnego Ośrodka;
- e) kwalifikacji Kierownik Ośrodka, o których mowa w art. 122 ust. 1 ustawy;
- f) kwalifikacji pracowników socjalnych, o których mowa w ustawie;
- g) zapewnienia pracownikom socjalnym możliwości podnoszenia kwalifikacji;
- h) opracowania i realizacji strategii rozwiązywania problemów społecznych, z uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania

problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka;

- i) sporządzania oceny w zakresie pomocy społecznej;
- j) przyznawania i wypłacania zasiłków stałych;
- k) opłacania składek na ubezpieczenie zdrowotne określonych w przepisach o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych;
- l) przyznawania i wypłacania zasiłków okresowych;
- m) realizacji obowiązku zgłoszenia do prowadzonego przez Wojewodę Opolskiego, „Rejestru miejsc, w których gmina udziela tymczasowego schronienia w schroniskach dla osób bezdomnych, schroniskach dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi, noclegowniach oraz ogrzewalniach”;
- n) zabezpieczenia zadania związanego z dożywianiem dzieci;
- o) pracy socjalnej, w tym zawierania kontraktów socjalnych;
- p) podejmowania działań mających na celu aktywizację zawodową klientów posiadających prawo do zasiłku okresowego z tytułu bezrobocia, zgodnie z zasadą określoną w art. 3 ust. 2 ustawy;
- q) organizowania, świadczenia i kontroli usług opiekuńczych;
- r) ustalania odpłatności za usługi opiekuńcze;
- s) kierowania do domu pomocy społecznej i ustalania odpłatności za pobyt;
- t) pomocy udzielanej osobom mającym trudności w przystosowaniu się do życia po zwolnieniu z zakładu karnego;
- u) przyznawanie i wypłacanie zasiłków specjalnych celowych;
- v) prowadzenia i organizacji Klubu Senior + oraz ustalania odpłatności za pobyt;
- w) podejmowania innych zadań z zakresu pomocy społecznej;
- x) współpracy z powiatowym urzędem pracy;
- y) organizowania, świadczenia i kontroli specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi;
- z) ustalania uprawnień do specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi oraz ustalania odpłatności za te usługi;
- aa) realizacji zadań wynikających z rządowych programów pomocy społecznej.

W ramach postępowań administracyjnych pozytywnie oceniono:

- a) zachowanie terminowości rozpatrywania spraw, w tym przeprowadzania wywiadów środowiskowych;

- b) gromadzenia dowodów i dokonywania ustaleń w zakresie sytuacji zdrowotnej, dochodowej, majątkowej i rodzinnej wnioskodawcy oraz warunków bytowych, a także ustaleń w zakresie samodzielnego gospodarstwa domowego;
- c) weryfikacji danych w systemach: ZUS, KRUS, PUP, EKSMOoN, CBB, CEIDG;
- d) dokonywania rozpoznania sytuacji osób zobowiązanych do alimentacji;
- e) datowania wpływu dokumentacji zgodnie z zasadą pisemności postępowania określoną w art. 14 k.p.a.

Zakres, przyczyny i skutki stwierdzonych nieprawidłowości

Na podstawie kontroli stwierdzono:

- 1. Uchybienie** dotyczące: braku ustaleń w zawieranych kontraktach socjalnych w zakresie sposobu przekazywania ewentualnych świadczeń, w tym pomocy pieniężnej, korespondencji i innych oraz w 1 przypadku - niepełna ocena realizacji kontraktu.
- 2. Nieprawidłowości**, w tym:
 - 2.1. Kluczowe:** brak
 - 2.2. Znaczące**, w zakresie:
 - a) nie spełnienia minimalnego standardu zatrudnienia pracowników socjalnych, o którym mowa w art. 110 ust. 11 oraz ust. 12 ustawy;
 - b) zawężenia zakresu dyspozycji zawartej w art. 97 ust. 5 ustawy z uwagi na ustalenie przez Radę Gminy Reńska Wieś szczegółowych zasad ponoszenia odpłatności:
 - tylko w stosunku do określonych ośrodków wsparcia oraz
 - nie ustalenie zasad odpłatności za pobyt w mieszkaniach chronionych, co stanowi naruszenie tego przepisu;
 - c) rozszerzenie przez Radę Gminy Reńska Wieś zakresu dyspozycji zawartej w art. 97 ust. 5 ustawy - z uwagi na zobowiązanie wójta gminy do ustalenia średniego miesięcznego kosztu utrzymania w Klubie Senior+.
 - 2.3. Zwyczajne**, w zakresie:
 - a) nadania przez Radę Gminy Reńska Wieś w statucie Ośrodka kompetencji nadzorczych wójtowi gminy, co stanowi naruszenie przez konstytucyjnej zasady legalizmu, określonej w art. 7 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, a także przekroczenie upoważnienia ustawowego wynikającego z art. 40 ust. 2 pkt 2 ustawy o samorządzie gminnym;
 - b) nieterminowego przekazywania sprawozdań sporządzanych w Centralnej Aplikacji Systemowej (CAS), co stanowi naruszenie art. 17 ust. 1 pkt 17 ustawy;

- c) zawarcia kontraktu socjalnego po dacie skierowania do schroniska dla osób bezdomnych, co narusza zasadę określoną w art. 48a ust. 2 ustawy;
- d) wydania decyzji w sprawie już rozstrzygniętej, tj. z naruszeniem art. 106 ust. 5 ustawy i art. 104 k.p.a. w związku z art. 156 § 1 pkt 3 k.p.a. oraz jej uchylecia z naruszeniem zasad określonych w ustawie oraz k.p.a.;
- e) nieprawidłowego uzasadniania faktycznego decyzji, co stanowi naruszenie art.107 § 3 k.p.a. z uwagi na nie wyjaśnienie stronie:
 - okresu przyznania zasiłku okresowego w odniesieniu do przesłanki art. 38 ust. 5 ustawy;
 - powodów przyznania prawa do zasiłku celowego ustalonych w trakcie przeprowadzania rodzinnego wywiadu środowiskowego lub jego aktualizacji;
 - powodów ustalenia prawa do posiłku dla dzieci w oparciu o przesłanki określone w art. 48 i 48b ust. 2 ustawy i ustalone w trakcie przeprowadzania rodzinnego wywiadu środowiskowego lub jego aktualizacji;
 - powodów skierowania do domu pomocy społecznej, w tym: pominięcie wyjaśnień w zakresie lokalizacji i typu domu, a także nie odniesienie się do całości zgromadzonej w postępowaniu dokumentacji.

Przyczyny stwierdzonych nieprawidłowości: niewystarczająca liczba pracowników socjalnych w stosunku do realizowanych przez Ośrodek zadań oraz niedostateczna znajomość przepisów: ustawy o samorządzie gminnym.

Należy wskazać, że w okresie objętym kontrolą Ośrodek realizował dodatkowe zadania związane m.in. z koniecznością udzielenia wsparcia obywatelom Ukrainy, prowadzenia postępowań w zakresie ustalania prawa do dodatku: osłonowego, węglowego i energetycznego.

Przekazanie do realizacji w roku 2022 kolejnych zadań, bez odpowiedniego zabezpieczenia kadrowego, spowodowało nadmierne obciążenie pracowników i Kierownik Ośrodka, wpływających negatywnie na prawidłowość realizacji podstawowych zadań jednostki.

Skutki stwierdzonych nieprawidłowości: stwierdzone uchybienie i nieprawidłowości, z uwagi na ich liczbę, charakter i wagę nie stanowią podstawy do negatywnej oceny jednostki.

Na decyzję o ocenie: *prawidłowa z nieprawidłowościami* największy wpływ miał stwierdzony brak minimalnego wskaźnika zatrudnienia pracowników socjalnych.

Nieprawidłowość ta może bowiem w przyszłości wpłynąć znacząco na realizację ustawowych zadań Ośrodka.

Osoby odpowiedzialne za stwierdzone nieprawidłowości:

- członkowie Rady Gminy Reńska Wieś w zakresie przyjętych uchwał,
- Kierownik Ośrodka w zakresie standardu zatrudnienia pracowników socjalnych oraz nadzoru nad realizowanymi przez jednostkę zadaniami pomocy społecznej,
- pracownicy socjalni Ośrodka w zakresie prowadzonych postępowań,
- pracownicy Ośrodka sporządzający decyzje administracyjne, w zakresie ich zgodności z k.p.a.

Mając na uwadze odpowiedzialność za nieprawidłowości dotyczące uchwał Rady Gminy Reńska Wieś odstępuje się od formułowania zaleceń pokontrolnych Kierownik jednostki kontrolowanej w powyższym zakresie. Zawiadomienie w tym przedmiocie zostanie przekazane organowi założycielskiemu tej jednostki zgodnie z art. 128 ust. 6 ustawy

W związku z powyższym, na podstawie art. 128 ust. 1 ustawy,

zalecam:

- 1) podjęcie działań w celu zwiększenia liczby pracowników socjalnych zatrudnionych w Ośrodku, celem spełnienia wymogów określonych w art. 110 ust. 11 oraz ust. 12 ustawy;
- 2) terminowe przekazywanie sprawozdań sporządzanych w Centralnej Aplikacji Systemowej (CAS), zgodnie z obowiązkiem określonym w art. 17 ust. 1 pkt 17 ustawy;
- 3) kierowanie do schroniska dla osób bezdomnych po zawarciu ze stroną kontraktu socjalnego, zgodnie z art. 48a ust. 2 ustawy;
- 4) wydawanie decyzji administracyjnych w zakresie pomocy społecznej zgodnie z zasadami ustawy i k.p.a.;
- 5) uzasadnianie faktyczne decyzji administracyjnych zgodnie z zasadami k.p.a.;
- 6) dokonywanie ustaleń w kontraktach socjalnych w zakresie sposobu przekazywania ewentualnych świadczeń, w tym pomocy pieniężnej, korespondencji i innych oraz oceny jego realizacji z uwzględnieniem założonych celów.

Pouczenie

1. Jednostka organizacyjna pomocy społecznej albo kontrolowana jednostka

może, w terminie 7 dni od dnia otrzymania zaleceń pokontrolnych, zgłosić do nich zastrzeżenia.

2. Wojewoda ustosunkowuje się do zastrzeżeń w terminie 14 dni od dnia ich doręczenia.
3. W przypadku nieuwzględnienia przez wojewodę zastrzeżeń jednostka organizacyjna pomocy społecznej albo kontrolowana jednostka w terminie 30 dni obowiązana jest do powiadomienia wojewody o realizacji zaleceń, uwag i wniosków. Informację o sposobie wykonania zalecenia należy przesłać do Wydziału Zdrowia i Polityki Społecznej Opolskiego Urzędu Wojewódzkiego w Opolu, na adres: ul. Piastowska 14, 45-082 Opole.
4. Jednostka organizacyjna pomocy społecznej albo kontrolowana jednostka w terminie 30 dni jest obowiązana do powiadomienia wojewody o realizacji zaleceń, uwag i wniosków, mając na uwadze zmiany wynikające z uwzględnionych przez wojewodę zastrzeżeń.
5. W przypadku stwierdzenia istotnych uchybień w działalności jednostki organizacyjnej pomocy społecznej albo kontrolowanej jednostki wojewoda, niezależnie od przysługujących mu innych środków, zawiadamia o stwierdzonych uchybieniach organ założycielski tych jednostek lub organ zlecający kontrolowanej jednostce realizację zadania z zakresu pomocy społecznej.
6. Kto nie realizuje zaleceń pokontrolnych - podlega karze pieniężnej w wysokości od 500,00 zł do 12.000,00 zł.

Z up. Wojewody Opolskiego

Mieczysław Wojtaszek

Dyrektor

Wydział Zdrowia i Polityki Społecznej

Do wiadomości:

Pan Krzysztof Olszowka Przewodniczący Rady Gminy Reńska Wieś,
Urząd Gminy w Reńskiej Wsi, ul. Pawłowicka 1, 47-208 Reńska Wieś